

Een andere raad wordt door HEUBNER gegeven in *Therapeutische Monatshefte* van April; z. i. wordt veel ongewenschte reclame gemaakt door het rondzenden van afdrukken, die de belanghebbende fabrikanten van verschillende tijdschriften in onbepaalde hoeveelheid kunnen krijgen. Hoewel dit voor de tijdschriften geen onbelangrijke bate oplevert, heeft de uitgever van de *Therapeutische Monatshefte* hiervan reeds vóór eenigen tijd afgezien.

HEUBNER hoopt, dat dit voorbeeld navolging moge vinden.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

OVER HET VROEGE OPSTAAN DER KRAAMVROUWEN.

In n°. 15, Eerste Helft, van dit *Tijdschrift*, verschenen 9 April 1910, lezen wij, in het stuk van dr. MEURER, op bldz. 1042:

„Over dit onderwerp heeft men zich in ons land slechts matig warm gemaakt en tot nu toe hebben wij uit voordrachten en publicaties van VAN DE POLL, wel is waar niet op grond van door hem waargenomen feiten, maar op grond van wat men in Duitschland heeft waargenomen en door hem zoo in het algemeen bijv. in Indië en ook hier werd gezien, gehoord, dat hij een lans wilde breken voor het vroeger opstaan, terwijl KOUWER in 1909 op het 12de Natuur- en Geneeskundig congres zich op grond van datgene wat men bij kraamvrouwen kan waarnemen als een tegenstander van het vroeger opstaan heeft doen kennen”.

Naar aanleiding van dezen zin, vooral van het daarin door mij gecursiveerde, uit een voordracht van dr. MEURER, door hem gehouden in de vergadering van de Nederlandsche Gynaecologische Vereeniging op 19 December 1909, zij het mij vergund het volgende op te merken.

Indien dr. MEURER inderdaad mijn voordrachten en publicaties gelezen heeft, had hij daaruit reeds kunnen en moeten opmaken, dat het onjuist is wat hij heeft geschreven. Bovendien werd door mij, in de vergadering van 19 December 1909, o. m. het volgende gezegd en door de secretaresse genoteerd:

„De heer VAN DE POLL zegt, dat hij nog eens wil protesteeren tegen de voorstelling, alsof hij zich vóór het vroeg opstaan der kraamvrouwen partij heeft gesteld. Zijn standpunt was en is nog, dat het vraagstuk een ernstig onderzoek waard is. Men spreekt ten onrechte van „het vroeg opstaan” en van „de kraamvrouw”. Vroeg opstaan beteekent niet voor elke kraamvrouw hetzelfde, en de eene kraamvrouw is de andere niet. Men moet individualiseeren, niet alleen wat den lichamelijken toestand betreft, maar ook psychisch. Niet allen voelen zich bij lange bedrust goed. Voorts is het niet alléén van belang, hoe de vrouw zich na één kraambed voelt, maar vooral hoe moeders van een groot gezin het op den duur, na herhaalde bevalling maken”.

Ongeveer 4 maanden, vóórdat dr. MEURER zijn voordracht deed verschijnen, kon hij dus weten, dat ik „nog eens” geprotesteerd heb tegen hetgeen nu door hem in druk is neêrgelegd.

Ik protesteer nu opnieuw „nog eens” tegen dergelijke uitingen.

In een stukje in het *Medisch Weekblad* van 20 September 1909 (brief aan prof. KOUWER) had ik reeds geschreven: „Uit al het door mij geschrevene moet de onpartijdige lezer begrijpen, dat ik geen cijfer wensch te gebruiken ter aanduiding van den dag, waarop aan de gezonde kraamvrouw kan worden toegestaan van het kraambed op te staan. De eisch, welken ik stel, is: individualiseeren!”.

„In ieder geval, afzonderlijk, moet beslist worden op welken dag dat kan. Ieder antwoord, in algemeenen zin, is er een dat van zelf en uit zich zelf tot tegenwerpingen leidt. Uit eigen ervaring kwam ik tot een getal van 5 à 6 dagen, gij tot 7 (of liever 8). Daar ligt voornamelijk het verschil. Ik blijf er bij, dat, wil men algemeenheden, het getal van 5 à 6 dagen kan aangenomen worden als grens, als een grens evenwel, welke aan verschuiving onderhevig is, doch zeker niet over grooten afstand, terwijl de verschuiving in den regel, naar ik meen, eerder in de richting van het grootere dan van het kleinere getal zal geschieden”.

„Ik voer in het geheel geen strijd, noch tegen die stelselmatige bedrust, noch daarvoor. Ik heb de aandacht mijner vakgenooten gevestigd op wat er om ons heen geschiedt, en opgewekt tot bestudeering van dat vraagstuk”.

„Toch blijft het een feit van belang, dat beweerd wordt, dat zelfs nog vroeger opstaan, bijv. op den 3den dag, niet alleen niet nadeelig doch zelfs voordeelig zijn zou voor de gezonde kraamvrouw, en acht ik een onderzoek in die richting gewenscht, al ware het alleen, om, zoo noodig, de onjuistheid daarvan te kunnen aantoonen”.

Uit deze aanhalingen blijkt voldoende, dat ik geen lans wil(de) breken voor vroeger opstaan der kraamvrouwen. Prof. KOUWER, die overigens aanvankelijk in dezelfde meening verkeerde, heeft mij, na mijn brief in het nummer van 20 September 1909, geschreven: „Vriendelijk dank voor uw stukje in het *Medisch Weekblad*. Ik zal er nu maar niet meer op antwoorden: dat wordt zoo vervelend. De lezer zal nu wel begrijpen, dat wij niet zoo heel veel verschillen”.

In de eerste publicatie vindt men reeds: „Wil men hieruit opmaken, dat ik de bedrust der kraamvrouwen wil bekorten tot 4 of 5 dagen, dan zal men zich vergissen. Het gaat niet aan een algemeenen regel te stellen voor alle gevallen en voor alle kraamvrouwen”.

Het is dan ook niet zonder bedoeling geweest, dat ik reeds voor de eerste publicatie, in 1907, en ook voor latere, als titel koos: „Rust in het kraambed”, en niet „vroeg opstaan”.

Tenslotte nog dit. VAN DE POLL is te voorzichtig om lansen te breken voor wat of wien ook, op grond van wat „men” waarneemt of meent waar te nemen, of op grond van wat hij zelf „zoo in het algemeen” gezien heeft. Zulke ondoordachtheden laat hij gaarne aan anderen over.

Amsterdam, 25 April 1910.

C. N. VAN DE POLL.